

Apps voor oma

Vriendschapsverzoek op Facebook van mijn oma van 88. Alle kleinkinderen dolenthousiast: welkom oma! Leuk! En oh, haha, uw geboortjaar staat per ongeluk op 1988! Maar oma post niks. Bij de koffie: „Ik heb alleen maar Facebook om *Candy Crush Saga* te spelen.” En, smaalt ze, „je denkt toch niet dat ik mijn échte leeftijd op Facebook ga zetten?”

Oma is hartstikke *tech savvy*. Ze haalde als eerste van de familie een robot in huis om het gras te maaien en zit regelmatig in vijf spelletjes *WordFeud* tegelijk op de iPad. Inclusief vijf chatgesprekken, die ze bijhoudt met haar vingers, krom van decennia koken, schrobben en breien. Oma houdt van haar iPad om de mogelijkheden van de iPad zelf: chatten, videoskypen, spelletjes spelen, foto's van achterkleinkinderen becommentariëren.

Wat is dat toch met al die goedbedoelde *health & wellness*-tech voor ouderen? Het is allemaal juist zo anti-ouderdom. Racegames die het werkgeheugen verbeteren, apps om medicijnen op tijd te slikken, slimme lepels tegen trillende handen, wendbare scootmobiele, robotknuffels tegen de eenzaamheid. Allemaal goed en nuttig, natuurlijk - wat weet ik nou van het verdriet van ouder worden? Maar waar is

de technologie die de ouderdom omarmt? Die de mooie kanten van die leeftijd benadrukt, in plaats van enkel de lelijke kanten wegpoetst? Kinderen geven we toch ook niet alleen maar educatieve 3D-puzzels? Die laten we met modder en bakjes klieren omdat dat *leuk* is.

Bij Waag Society in Amsterdam wilden ze ook „voorbij de valensoren”, zegt ‘creative director’ Dick van Dijk. Het kunst- en technologie-instituut bedacht daarom met Scandinavische universiteiten een paar hele leuke iPad-spelletjes onder de naam *Storyville*. Ze staan sinds kort in de iTunes store en je kunt ze met de hele familie spelen, inclusief oma. De leukste is *Photobluff*. Je laadt familiefoto's uit de oude doos in, en Photobluff kiest er een uit waar iedereen een verhaal over moet vertellen. Maar wie vertelt de juiste versie en wie bluft? Stiekem had Van Dijk natuurlijk wel een doel: bestaande relaties van ouderen versterken, door met elkaar over herinneringen te praten. En dan zo dat niet alleen de kinderen interesse in oma moeten tonen, maar oma ook in de kinderen. Maar vooruit, het gaat bij de spelletjes van Storyville vooral om de lol.

Het Nederlandse *Fietslabyrint* is ook grappig. Op de hometrainer kun je voor een groot scherm fietstochten langs het Gardameer of de molens van Schiedam maken. Onderweg mag je

op een paar punten zelf kiezen of je links- of rechtsaf wil. Maar ook hier geldt het onderliggende ontwerp-principe: hoe houden we oma fit? Hoog tijd voor ontwerpers om oma minder als een gezondheidsprobleem te zien dat een oplossing behoeft, en meer als iemand met een bak ervaring die een zinvol en plezierig leven wil leiden. Wat vinden oma's en opa's van 88 nou doorgaans leuk? In familie-stambomen neuzen. Romans en geschiedenisboeken lezen. Jamrecepten vinden. Breipatronen uitwisselen. Oude klasgenoten opsporen. Ansichtkaarten schrijven. Over het nieuws en de oorlog praten. Gezelschapspelletjes doen. Sleutelen. Samen koffie drinken. Het leven van de kleinkinderen volgen. Foto's kijken. Wijze adviezen geven. Maak daar dan super-toegankelijke apps en apparaten voor.

Een begrijpelijke genealogie-website. Sociale netwerksites als het Britse *Southwark Circle* waarop je hobby's kunt delen en afspraken met gelijkgestemden uit de buurt kunt maken. Een simpele 'vraag het oma'-app, waarop je als bejaarde huishoud- en zingevingsvragen kunt beantwoorden van onnozele jonkies. Fysieke *Halma* en *Mens Erger Je Niet*-borden voor op tafel die ook op afstand te spelen zijn. Ik ga ze wel kopen voor haar verjaardag. Maar oma: als u foto's van ons dagelijks leven wilt bekijken, moet u toch echt gewoon op Facebook.

Oma zit **alleen op Facebook** om *Candy Crush Saga* te spelen

Oorlog in het vliegtuig

Vandaag over voetjevrijen, maar eerst over de soorten strijd waarin je in een vliegtuig verzeild kunt raken. Meestal strijd om achterover zonder waarschuwen; de gene die erachter zit krijgt plotseling zijn krant vol in zijn gezicht of morst een deel van zijn dure drankje. Dat soort ergernissen wordt nog weleens hardop uitgevochten, tot groot genoegen van de andere passagiers, die liever naar iets spannenders kijken dan weer zo'n oude film met Ben Stiller.

Meestal blijft de strijd onbesproken. De meeste mensen begrijpen: ze zitten voorlopig nog met elkaar opgescheept in deze veel te kleine ruimte en het is handig om de stemming zo lang mogelijk goed te houden. Dus wordt wie zijn onderarm op de gedeelde stoelleuning mag leggen meestal woordloos uitgevochten. Wie graag leunt en merkt dat de leuning leeg is, legt snel zijn arm neer. Wie zijn arm op een al bezette leuning kwijt wil, kan proberen voorzichtig, niet al te hard duwend wat ruimte voor zich op te eisen. Wie zijn arm er al lekker heeft liggen, kan besluiten dat duwen volledig te negeren.

Je zou het passief-agressief kunnen noemen - een term die in de Tweede Wereldoorlog voor het eerst werd gebruikt: voor soldaten die niet openlijk weigerden mee te vechten, maar die hun verzet uitten door koppig gedrag, traagheid, inefficiëntie en 'pruilen', zoals een Amerikaanse kolonel het in 1945 verwoordde. Na de oorlog begonnen psychiaters de term ook enthousiast voor burgers te gebruiken, onder meer voor patiënten in verpleeghuizen en in relatietherapie. Zoals wel vaker heeft de oorlog dus ook op dit punt de wetenschap vooruit geholpen.

De stoelleuningoorlog is trouwens niet het enige type territoriumstrijd die in het vliegtuig wordt uitgevochten. Nu de mensen steeds langer worden, vindt er ook steeds vaker een strijd onder de stoel plaats, de strijd tussen de strekkers en de buigers. De buiger zet zijn voeten graag een beetje naar achteren onder zijn stoel, waar zo'n lekker steuntje zit waar zijn voeten op kunnen rusten. Daar treft hij geregeld de voeten van een strekker, die zijn benen het liefst vër naar voren werpt, naar het steuntje onder de stoel vóór zich. Je zou zeggen dat er vervolgens een vergelijkbare passief-agressieve intieme dans plaatsvindt als bij de veel

bekendere strijd om de armleuning, met boze blikken na landing als resultaat. Maar dat is niet altijd zo. Soms tref je een buiger voor je of een strekker achter je met wie je een nogal agressieve voeteninteractie hebt - veel agressiever dan bij de armleuningstrijd - en dan heb je na de landing toch een oprecht gezellig gesprekje. Na uren armleuningoorlog is dat veel moeilijker.

En dit is het verschil: bij de voetenoorlog kun je doen alsof het niet gebeurt is. Je hebt wel iets gevoeld, maar weet jij veel wat er allemaal onder zo'n vliegtuigstoel zit. Als je je voeten niet ziet, 'vergeet' je lichaam soms zelfs dat ze bij je horen, zoals mensen met altijd koude voeten goed weten. En die hele voetenstrijd, jij hebt het niet gezien, de ander heeft het niet gezien, de ogen zijn voor de meeste mensen het dominante zintuig - en kan iets bestaan als het niet wordt waargenomen? Als in een bos een boom omvalt en niemand merkt dat, is het dan gebeurd? Op deze filosofische vragen is het succes van het voetjevrijen gebaseerd: je kunt altijd doen alsof het niet heeft plaatsgevonden. Hetzelfde geldt voor de vreedzaam afloep van de vliegtuigvoetenoorlog. En alles wat daartussen ligt.

Soms tref je **een buiger** voor je of **een strekker** achter je